

Läsnyckel

Hur grymt som helst av Leif Jacobsen

Hegas arbetsmaterial heter nu Läsnycklar – med lite mer fokus på samtal och bearbetning. Vi vill att böckerna ska räcka länge och att läsaren ska aktiveras på olika sätt, och på flera plan. Ibland fokuserar Läsnyckeln mest på innehållet, ibland mer på genren eller formen, det beror på vilken titel det gäller.

Läsnyckeln till *Hur grymt som helst* kan användas både som lärarhandledning för boksamtal och som ingång för enskild läsning. Välj ut det som passar dina elever!

Före läsningen: boken, författaren och illustratören

Hur grymt som helst är första boken i Hegas BMX-serie *BMX Gripen* om de BMX-tokiga ungdomarna Sacke, Fille, Maja och Tore som får adrenalinnet att pumpa bland hisnande backar och grymma gupp. Del två kommer under 2014 och del tre 2015. Författaren Leif Jacobsen växte upp i en by som liknar den Fille och Sacke bor i och han har använt sig av flera detaljer ur sitt eget liv när han skrivit boken. Läs mer om författaren Leif Jacobsen i porträttet som finns längst bak i *Hur grymt som helst* och besök hans hemsida på <http://www.leifjacobsen.se/>

Vem är det här?



Kolla längst bak i boken så får du se.

Titta på omslaget – påminner det dig om andra böcker du har läst eller filmer du har sett? Känner du igen bildstilen? I så fall har du kanske läst *manga*? Manga är en japansk serie med en speciell tecknarstil. Figurerna på omslaget är inga mangafigurer, men Anders Backlund som tecknat dem har inspirerats av manga. Se om ni känner igen de typiska mangadragen i omslagsbilden. Till exempel sättet att teckna ganska rena ansikten där dragen (näsa, mun, ögon) inte är så skarpa och inte särskilt individuella.

Gestalterna blir inte så personliga, men ögonen och munnen förmedlar känslor och uttryck.

Titta också på perspektivet i bilden. Var befinner du som betraktare dig? Vad ger det för effekt?

Läs baksidestexten. Vad är ett jordtag?

Två personer nämns i texten, men på omslagets fram- och baksida ser du fem. Vilka är Fille och Sacke? Vilka är de andra? Vad kommer personen på baksidan att spela för roll i berättelsen, tror du? Vad lutar han sig mot? Öppna nu boken och kolla på pärmens insida om du lyckats placera Fille och Sacke rätt. Här får du namnet på åtminstone fyra av de fem personerna.

Under läsningen

Kapitel 1

Sacke vinner för det mesta över Fille, men helt säker kan han aldrig vara. Dagsformen avgör. Vad menar Sacke med det?

Sacke känner mjölksyran i låren. Hur känns det? Vad är mjölksyra? Ta reda på det.

Dött lopp, konstaterar Sacke när han och Fille kommit över mållinjen. Vad betyder det? Varför ändrar sig Sacke plötsligt?

Om jag hade haft större mönster på mina däck hade vi varit lika, säger Sacke (sid. 19). Varför är det bra med mönster på däcken?

Kapitel 2

Varför är det så svårt för Sacke och Fille att gå med i en BMX-klubb?

Vad retar upp greven?

Tycker du att Sacke och Fille måste ursäkta sig? Varför/varför inte?

Vad tror du att Ulf Gran tyckt om han vetat att folk kallar honom greven?

Sacke är inte så säker på vad en greve är. Vet du? Om inte, ta reda på det.

Kapitel 3

Vad är ett kevlar-däck?

Varför upprepar Fille allt Sacke säger? Har du läst någon annan bok där en eller flera figurer apar efter på det här viset?

Vad får Sackes mamma att kalla honom en surfis?

Varför reagerar Sackes mamma så konstigt när han visar henne vad han önskar sig i födelsedagspresent?

Hur tror du att Sackes födelsedag blir?

Kapitel 4

Tack, sa Sacke igen. Du äger, mamma. (sid. 50) Vad menar han med det?

Invigningen av banan i bonden Olssons jordtag blir en besvikelse. Vad är det som händer?

Vilka är nere i jordtaget?

Hur blir mötet med dem andra?

Kapitel 5

Varför kallar Sacke Tore för Harry Potter?

Blir reaktionen som Sacke tänkt sig, tror du? Varför/varför inte?

Varför hittar Sacke på att Fille och han själv tävlar för klubben *Pedal Kings*? Vad får honom att ångra sig?

Hur kommer det att gå i loppet?

Kapitel 6

Sacke lär sig något nytt i loppet. Vad?

Är Maja en bra vinnare? Och Sacke, är han en bra förlorare?

Varför låter Sackes påhittade klubbnamn inte lika coolt längre? Kan du förklara det?

Vad får Sacke att tänka att det kanske är lika bra att vänja sig vid hjälm?

Varför blir det plötsligt viktigt att kolla att muttrarna är ordentligt åtdragna?

Fille gör Sacke förvånad, hur?

BMX Gripen låter coolt, tycker Sacke, men det tänker han inte säga till Maja, i varje fall inte på en gång. Varför behåller han det för sig själv, tror du?

Vad kommer nästa bok att handla om, tror du?

Arbeta vidare

Författarens tack

Författaren Leif Jacobsen riktar i början av boken ett tack till Malmö BMX Racing och ett till två killar, Kevin och Robin. Vad tror du att de har hjälpt till med? Vilken slags hjälp tror du att en författare kan tänkas behöva i arbetet med en bok?

Cykelsport

I början av boken har Sacke en "jäkla skrothög" till cykel, en blå mountainbike utan skärmar, med 16 tums hjul och växlar som bara krånglar. Vad är det för skillnad på en

BMX och en mountain-bike? Vilka andra typer av cyklar och cykelsport finns det? Det finns två typer av BMX-cyklar. Ta reda på vilka. Läs sedan på om BMX i bokens faktarutor och förbered en muntlig presentation om cykelsport.

Hur funkar växlarerna?

Trots att Sackes blå mountainbike inte duger mycket till har den en fördel, de många växlarerna. Hur funkar växlarerna på en cykel? Vad är de bra till? Gör ett litet faktablad och förklara funktionen. Har du teknik på schemat? Hör efter med din tekniklärare om han/hon kan hjälpa till.

Sy en beanie-mössa

Sacke har en beanie-mössa. Det är en tunn mössa, som t ex används innanför en cykelhjälm. Beanien värmer huvud, panna och öron – utan att hjälmen hamnar högt ovanpå ett tjockt och knöligt tygmateriel. Be din syslöjds lärare om hjälp och sy en egen. Verkar det lätt? Öka svårighetsgraden genom att sy en vändbar, med två olika tyger.

Se en cykelfilm

Se den tankvärda filmen *Den gröna cykeln* om flickan Wadja som precis som Sacke önskar sig en cykel över allt annat. Filmen, som är relativt ny, är inspelad av en kvinnlig regissör i Saudiarabien. Filmen är på arabiska med svensk text och finns på många bibliotek. Handlingen är tydlig, även om man inte hänger med att läsa texten. Diskutera varför Wadja vill ha en cykel och vad hon gör för att spara ihop till en. Varför får inte flickor och kvinnor cykla i Saudiarabien?

Laga en punka!

I kapitel 3 lär Sacke Fille att laga en punka. Hur gör han? Skriv om kapitlet i punktform som om det vore instruktionerna i en handbok. Se till att allt kommer till användning: pumpen, kritan, skruvnyckeln, lagningslappen, vulklösningen, sandpapperet och vattenbaljan.

Orättvist!

Varför finns det bara banor i städerna? Tror dom inte att killar på landet gillar att köra BMX? Precis, sa Sacke. Hur orättvist som helst. Varför finns det inte banor överallt? Så att alla kan vara med? (sid. 22). Killarna känner sig orättvist behandlade för att de bor på landsbygden. Finns det några fördelar med att bo på landet? Något som de i städerna saknar och kanske är avundsjuka på? Fundera, skriv ner förslag på lappar, sätt upp dem så att alla kan se dem och diskutera.

Cykelord

Varje sport har sina egna ord. När Sacke slår upp BMX-tidningen är den full av cykelord. Vad är rollers, kameler och plåtåer? Rhythm sections, puckelrakor, berrar, step-ups och step-downs? Hur gör man när man wheelar och speed-wheelar? Förklara orden. Varför är många av dem på engelska, tror du? Håller du på med BMX? Vad gillar du bäst? Vad är svårast?

Bonden Olsson

Det börjar hetta till nere i jordtaget. Maja och Sacke blir riktigt ilska första gången de möts och bråket hänger i luften, men innan det tar fart på riktigt dyker bonden Olsson upp. Vad hade hänt om han inte kommit ner till gropen? Skriv om fortsättningen och dialogen på sidan 59. Läs upp era texter och jämför hur ni valt att ändra

händelseförloppet.

Heta stolen

Heta stolen är en lek där syftet är att du ska ta ställning till påståenden som framförs. Leken introduceras med ett påstående som t.ex. *BMX är coolt*. Om man tycker att det är så, reser man sig från sin plats och byter plats med någon annan som tycker likadant, håller man inte med, sitter man kvar på samma plats. Då och då bryter din lärare in och ber någon eller några motivera sin åsikt. Varför svarade du som du gjorde? Det är viktigt att du lyssnar till dig själv och respekterar att andra tycker olika. Ångra sig får man ju så klart både under och efter leken, det gör vi nästan alla någon gång.

Förslag på påståenden:

- Alla behöver vänner.
- Alla är bra på något.
- Alla kan vara rädda någon gång.
- Tjejer kan vara lika bra på sport som killar.
- Det är inte okej att låtsas förlora.
- Det är orättvist att det inte finns BMX-banor på landet.
- Vuxna förstör alltid när man har kul.
- Det är löjligt att hota med att ringa polisen när några busar.
- Det är inte okej att börja skratta när man blir utskälld.
- Det är fint att vara greve.
- Hjälms är ett måste när man cyklar..
- Man får bli sur om man inte får det man önskar sig i födelsedagspresent.
- Att tävla är ett bra sätt att lösa en konflikt.
- Det är värre att få stryk av en tjej än en kille.
- En nörd är en sådan som gillar att läsa böcker.
- Det är viktigare att vara en bra vinnare än en bra förlorare.

Kommentera loppet som en kommentator

I slutet av kapitel 5 går starten. Fille, Sacke, Tore och Maja ska tävla om vem som ska få bestämma om jordtaget. Kommentera loppet som en sportkommentator. Skriv manus, öva så att du får upp tempot och kan återge loppet med inlevelse utan att bli otydlig och kör livesändningen inför dina klasskamrater.

Tvivlar du på att du måste öva? Titta på det här 10 sekunder långa klippet, där den rutinerade sportkommentatorn Niklas Holmgren tappar talförmågan:

http://www.youtube.com/watch?v=GBgdKm_KurI&list=PL94E6F82AB7F99983&index=2

Mycket läsnöje!